

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa Izby Celnej w O.

przeciwko L. W., B. G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 sierpnia 2014 r.,

skarg kasacyjnych strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w O.

z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt V Pa [...],

I. odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,

**II. zasądza od Izby Celnej w O. na rzecz L. W. i B. G. kwoty
po 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 października 2013 r. Sąd Okręgowy w O. w pkt I oddalił apelację Izby Celnej w O. od wyroku z dnia 29 maja 2013 r., którym Sąd Rejonowy w O. oddalił jej powództwo przeciwko A. K., L. W. i B. G. o zwrot nienależnie pobranego równoważnika pieniężnego.

W dwóch jednobrzmiących skargach kasacyjnych strona powodowa zaskarżyła powyższy wyrok w odniesieniu do L. W. i B. G., zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 5 k.p., przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że z mocy tego przepisu do funkcjonariuszy celnych przepisy Kodeksu

pracy stosuje się w zakresie nieuregulowanym przepisami szczególnymi, podczas gdy stosunek służbowy funkcjonariusza celnego nie jest stosunkiem pracy, lecz stosunkiem administracyjno-prawnym, zatem nie ma wobec niego zastosowania zasada subsydiarnego stosowania przepisów Kodeksu pracy; 2) art. 8 k.p., przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy do stosowania tego przepisu nie odsyła ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr 168, poz.1323 ze zm.); 3) art. 8 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że żądanie przez powoda zwrotu równoważnika pieniężnego od funkcjonariusza celnego jest w ustalonym stanie faktycznym niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania uzasadniony został: 1) występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie - czy uprawnienie do żądania zwrotu równoważnika pieniężnego pobranego przez funkcjonariusza celnego może być oceniane ze względu na zasady współżycia społecznego, o których mowa w art. 8 k.p., jeżeli do stosunku służbowego funkcjonariusza celnego nie ma zastosowania zasada subsydiarnego stosowania przepisów Kodeksu pracy na podstawie art. 5 tego Kodeksu, a ponadto ustawa o służbie celnej z 2009 r. nie zawiera odesłania do stosowania art. 8 k.p.; 2) potrzebą wykładni § 18 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie świadczeń związanych z przeniesieniem funkcjonariusza celnego do pełnienia służby w innej miejscowości (Dz.U. Nr 120, poz. 1254 ze zm.) oraz § 13 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 października 2010 r. w sprawie świadczeń związanych z przeniesieniem funkcjonariusza celnego do pełnienia służby w innej miejscowości (Dz.U. Nr 202, poz. 1338) w związku z art. 231 ust. 3 ustawy o służbie celnej z 2009 r. oraz art. 5 i 8 k.p. - wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie przesłanek oceny uprawnienia do żądania zwrotu równoważnika pieniężnego pobranego przez funkcjonariusza celnego; 3) oczywistą zasadnością skarg kasacyjnych, skoro bowiem stosunek służby funkcjonariusza celnego nie jest stosunkiem pracy, lecz stosunkiem administracyjno-prawnym, to nie sposób przyjąć, aby na podstawie art. 5 k.p. w sprawie znalazły zastosowanie przepisy tego Kodeksu, w tym art. 8.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez

wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania z uwagi na ich oczywistą zasadność wskutek błędnego zastosowanie przez Sąd drugiej instancji art. 8 w związku z art. 5 k.p. Takiemu uznaniu sprzeciwia się już tylko to, że skarżący jednocześnie wskazuje na wyłanianie się na tle stosowania tych przepisów wątpliwości prawnych tak poważnych, że wymagających - w jego ocenie - zaangażowania Sądu Najwyższego.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że

budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie wykazuje okoliczności uzasadniających przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebę wykładni wskazanych przez niego przepisów.

Po pierwsze, kwestia braku podstaw do subsydiarnego stosowania do funkcjonariuszy służby celnej przepisów Kodeksu pracy na podstawie art. 5 k.p. niejednokrotnie była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co wynika jednoznacznie już tylko z judykatów powołanych przez samego skarżącego w uzasadnieniu zarzutów kasacyjnych i dodatkowo popartych orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego. Po drugie, nie wiadomo, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć wykładnia powołanych przez skarżącego § 18 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 maja 2004 r. i § 13 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 października 2010 r. (w związku z art. 231 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej oraz art. 5 i art. 8 k.p.), skoro zarzut ich naruszenia nie został podniesiony w kasacyjnej podstawie naruszenia prawa materialnego. Zresztą Sąd odwoławczy nie zanegował, że to właśnie wskazane przepisy rozporządzeń stanowiły podstawę prawną żądania od pozwanych zwrotu nienależnie pobranego równoważnika pieniężnego, jednakże ani nie oceniał w ich

kontekście przesłanek „uprawnienia do żądania zwrotu” tego równoważnika, ani nie wyraził poglądu, iż przepisy te są podstawą do zastosowania w sprawie art. 8 k.p. Z tego względu nieuprawnione jest twierdzenie skarżącego, jakoby wymienione przepisy rozporządzeń Ministra Finansów wymagały wykładni z uwagi na ich niejednorodną interpretację wywołującą rozbieżności w orzecznictwie sądów, tym bardziej że skarżący nie wykazuje, aby zaskarżony wyrok i wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 21 marca 2011 r., VII Pa 19/11 zapadły w tożsamym stanie faktycznym i prawnym.

Z wywodów skarżącego wynika, że chodzi mu w istocie o zajęcie przez Sąd Najwyższy stanowiska w kwestii zasadności zarzutów kasacyjnych, taka przesłanka nie stanowi jednak okoliczności uzasadniającej zaangażowanie tego Sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.